

TARKISTETTU ASETUS VAHVISTAA EU-YMPÄRISTÖMERKKIÄ

Euroopan ympäristömerkin uusi asetus julkaistiin Euroopan yhteisön virallisessa lehdessä 30. tammikuuta 2010 ja astui voimaan 20. helmikuuta. Uuden asetuksen tarkoituksena on vähentää byrokratiaa ja nopeuttaa vaatimusten laatimis- ja uusimismenettelyjä. Euroopan ympäristömerkinnän hakemus- ja vuosimaksut alenevat merkittävästi. Myös itse merkki eli logo uudistuu.



Asetusehdotuksen yleisenä tavoitteena on tukea tuotteiden kestävää tuotantoa ja kulutusta sekä palveluiden kestävää tarjontaa ja käyttöä. Tavoitteena on kasvattaa valmiiden tuoteryhmien määrää 40 – 50 vuoteen 2015 mennessä ja keskittyä tuotealueisiin, joissa suurimmat ympäristövaikutukset. Tällä hetkellä järjestelmällä on vaatimukset 26 tuoteryhmässä kattaen puhdistusaineet, kodinkoneet, tekstiilituotteet sekä majoitus- ja leirintäaluepalvelut. Tällä hetkellä EU-ympäristömerkin voi löytää jo yli tuhannen valmistajan yli 24 000 tuotteesta.

1. Uuden asetuksen muutokset

Tarkistettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 66/2010, annettu 25 päivänä marraskuuta 2009, EU-ympäristömerkistä sisältää muutoksia, joiden avulla pyritään yksinkertaistamaan ja nopeuttamaan kriteereiden laadintaan sekä tekemään merkin käyttöönotto houkuttelevammaksi yrityksille. Kauppojen hyllyille on saatava huomattavasti enemmän ympäristömerkittyjä tuotteita, joista kuluttajat voivat valita.

EU-ympäristömerkkijärjestelmä on osa kestävästä kulutuksesta ja tuotantoa koskevaa yhteisön politiikkaa, jolla pyritään vähentämään kulutuksen ja tuotannon kielteisiä vaikutuksia ympäristöön, terveyteen, ilmastoon ja luonnonvaroihin. Järjestelmän tarkoituksena on edistää EU-ympäristömerkin käytön avulla sellaisten tuotteiden myyntiä, joiden ympäristönsuojelullinen taso on korkea. Tätä varten on asianmukaista vaatia, että perusteet, jotka tuotteiden on täytettävä, jotta niissä voidaan käyttää EU-ympäristömerkkiä, perustuvat yhteisön markkinoilla saavutettuun parhaaseen ympäristönsuojelulliseen tasoon. Tavoitteena on 10 – 20 prosentin markkinaosuus merkin soveltamisalaan kuuluvissa tuoteryhmissä.

Perusteiden tulisi olla helposti ymmärrettäviä ja helppokäyttöisiä ja niiden olisi perustuttava tieteelliseen näyttöön ja niissä olisi otettava huomioon uusin teknologinen kehitys. Perusteiden olisi oltava markkinalähtöisiä ja niissä olisi käsiteltävä ainoastaan tuotteiden tärkeimpiä ympäristövaikutuksia niiden koko elinkaaren aikana.

Soveltamisala

Asetuksen soveltamisalaa (artikla 2) laajennettiin poistamalla aikaisemmin ollut rajoitus elintarvikkeista ja lääketieteellisistä laitteista. Ennen kuin komissio laatii EU-ympäristömerkin myöntämisperusteet elintarvikkeita ja rehutuotteita varten, sellaisina kuin ne on määritelty elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, se toteuttaa 31 päivään joulukuuta 2011 mennessä tutkimuksen, jossa tarkastellaan mahdollisuutta määrittää luotettavat perusteet kyseisten tuotteiden, kalastus- ja vesiviljelytuotteet mukaan lukien, ympäristönsuojelullista tasoa varten koko niiden elinkaaren aikana. Tutkimuksessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota mahdollisten EU-ympäristömerkin myöntämisperusteiden vaikutuksiin elintarvikkeisiin ja rehutuotteisiin sekä asetuksen (EY) N:o 834/2007 soveltamisalaan kuuluviin maatalouden alkutuotteisiin. Tutkimuksessa olisi tarkasteltava vaihtoehtoa, jossa

ainoastaan luonnonmukaisuustodistuksen saaneille tuotteille voidaan myöntää EU-ympäristömerkki, jotta vältetään sekaannusten syntyminen kuluttajien keskuudessa.

Myöntämisperusteiden laadinta ja hyväksyminen

Ympäristömerkinnän hallinnointi säilyy lähes ennallaan. Komissio vastaa järjestelmän hallinnoinnista ja merkinnästä vastaava sihteeristö säilyy komissiossa (artikla 7). Jäsenvaltiot nimeävät toimivaltaisen elimen (artikla 4). Euroopan unionin ympäristömerkintälautakunta (EUEB) säilyttää asemansa ja kokoonpanonsa (artikla 5). Siihen kuuluvat toimielinten lisäksi valmistajat ja muut sidosryhmät, mutta sen toimintasäännöt muuttuvat ja se saa pysyvän 3-vuotisen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Varsinaisista kriteereistä äänestetään jäsenmaiden edustajista koostuvassa sääntelykomiteassa (artikla 8). Tämä komitea poistunee kuitenkin, kun komitologia sääntöjä uudistetaan Lissabonin sopimuksen voimaantulon myötä. Tämän muutoksen jälkeen EUEB merkitys korostuu ainoa komissiosta riippumattomana päätöselimenä.

Ympäristömerkinnän tavoitteena on, että EU:n ympäristömerkin, ekologisen tuotesuunnittelun ja energiamerkin kriteerien valmistelua synkronoidaan. Komissio ei enää anna mandaattia EUEB:lle, vaan komissiolla on valta itsellään päättää lautakuntaa kuultuaan mille tuoteryhmille aletaan laatia kriteereitä ja kenelle laadintavastuu annetaan. Komissio myös päättää millainen kriteeri esitetään EUEB:n äänestykseen.

Ympäristömerkin laadintamenettelyn toivotaan nopeutuvan, koska kriteereiden kehittäminen on joustavaa ja se voidaan tehdä monella tapaa, kunhan noudatetaan kaikkia laadinnan periaatteita, jotka on esitetty liitteessä 1. Vastuullisena vetäjänä voi olla (artiklan 7) mukaan:

- komissio, komission alainen tutkimuslaitos tai toimielin yksinään
- komissio ja toimielin yhdessä
- toimielin / jäsenvaltio konsultin kanssa
- muut tutkimuslaitokset ja instituutiot
- muut yhteistyö ja intressitahot; teollisuus- ja kansalaisjärjestöt

Ennen äänestystä komissio varmistaa, että laadinnassa on noudatettu asetettuja sääntöjä ja periaatteita. Hyväksytyt kriteerit julkaistaan edelleen komission päätöksenä virallisessa lehdessä. Lyhennyksessä menettelyssä yhteisön ympäristömerkkijärjestelmässä voidaan hyödyntää helpommin toisten jo tekemää työtä. Tällaista työtä tehdään muun muassa jäsenvaltioiden kansallisissa merkintäjärjestelmissä sekä maailmanlaajuisessa ympäristömerkintöjen verkostossa (Global Ecolabelling Network GEN).

Myöntämisperusteille asiakirjamallit ja käsikirjat

Asetuksen mukaan laaditaan malli myöntämisperusteisiin liittyville asiakirjoille, jotta ne olisivat helppokäyttöisempiä. Hakijoille laaditaan käsikirja hakemusoppaaksi. Myöntämisperusteita laadittaessa otetaan huomioon ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat ohjeet. Julkisille hankkijoille laaditaan käsikirjat, jotta hankintaviranomaisten on helpompi käyttää EU:n laajuisesti yhdenmukaistettuja myöntämisperusteita.

Suhde jäsenmaiden ympäristömerkintäjärjestelmiin

Tarkistetun asetuksen 11 artikla määrittää yhteisön ympäristömerkin suhteen jäsenvaltioiden muihin ympäristömerkkijärjestelmiin. Sen mukaan jos tietylle tuoteryhmälle on jo julkaistu yhteisön ympäristömerkin myöntämisperusteet, muut kansallisesti tunnustetut ympäristömerkkijärjestelmät,

jotka eivät kata kyseistä tuoteryhmää perusteiden julkaisuajankohtana, voidaan laajentaa kyseiseen tuoteryhmään ainoastaan siinä tapauksessa, että näissä muissa järjestelmissä laaditut myöntämisperusteet ovat vähintään yhtä tiukat kuin yhteisön ympäristömerkin myöntämisperusteet.

Toimivaltaiset elimet käsittelevät hakemukset ja tekevät markkinavalvontaa

Toimijoiden, jotka haluavat käyttää EU- ympäristömerkkiä on haettava sitä jäsenmaan toimivaltaiselta elimeltä. EU-ympäristömerkkiä saa käyttää ainoastaan tuotteissa, jotka täyttävät niihin sovellettavat EU-ympäristömerkin myöntämisperusteet ja joille on myönnetty EU-ympäristömerkki.

Hakemukseen on sisällyttävä kaikki merkitykselliset asiakirjat, siten kuin ne on määritelty asiaa koskevassa komission toimenpiteessä, jolla vahvistetaan kyseistä tuoteryhmää koskevat EU-ympäristömerkin myöntämisperusteet. Toimivaltainen elin, jolle hakemus esitetään, perii maksuja liitteen III mukaisesti. EU-ympäristömerkkiä saa käyttää ainoastaan, jos maksut on suoritettu ajallaan.

EU-ympäristömerkin käyttäjän on annettava EU-ympäristömerkin myöntäneelle toimivaltaiselle elimelle mahdollisuus tehdä kaikki selvitykset, jotka ovat tarpeen sen valvomiseksi, että käyttäjä noudattaa jatkuvasti tuoteryhmää koskevia myöntämisperusteita ja 9 artiklaa.

Merkin käytöstä perittävät maksut alenevat

EU-ympäristömerkin käytöstä perittävät maksut alenevat merkittävästi. Tämä lisää painetta julkisen rahoituksen lisäämiseen.

Hakemusmaksut: Toimivaltaisen elimen, jolle hakemus esitetään, on perittävä maksu, joka vastaa hakemuksen käsittelystä aiheutuvia todellisia hallinnollisia kustannuksia. Maksu ei voi olla suuruudeltaan vähemmän kuin 200 euroa eikä enemmän kuin 1 200 euroa.

Kun on kyse pienistä ja keskisuurista yrityksistä ja kehitysmaiden toimijoista, hakemusmaksu on enintään 600 euroa. Mikroyritysten osalta hakemusmaksun enimmäismäärä on 350 euroa. Hakemusmaksua on alennettava 20 prosenttia, kun on kyse yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) rekisteröityneistä hakijoista ja/tai ISO 14001-sertifikaatin saaneista hakijoista. Alennuksen myöntämisen ehtona on, että hakija sitoutuu yksiselitteisesti varmistamaan ympäristöpolitiikassaan, että sen ympäristömerkillä varustetut tuotteet vastaavat täysimääräisesti EU-ympäristömerkin myöntämisperusteita sopimuksen koko voimassaolon aikana ja että kyseinen sitoumus on sisällytetty asianmukaisesti yksityiskohtaisiin ympäristötavoitteisiin.

Vuosimaksu: Toimivaltainen elin voi vaatia kutakin hakijaa, jolle on myönnetty EU-ympäristömerkki, maksamaan merkin käytöstä enintään 1 500 euron suuruisen vuosimaksun. Kun on kyse pienistä ja keskisuurista yrityksistä ja kehitysmaiden toimijoista, vuosimaksu on enintään 750 euroa. Mikroyritysten osalta vuosimaksun enimmäismäärä on 350 euroa. Maksun kattama aika alkaa päivästä, jona EU-ympäristömerkki myönnetään hakijalle.

EU-ympäristömerkki logo uudistuu

Euroopan ympäristömerkki logolle sovittiin uusi selkeämpi muotoilu. Myös EU-ympäristömerkin rekisteröintinumero on merkittävä tuotteeseen. Esimerkiksi voiteluaineiden tuoteryhmälle uusi merkki on alla olevan kaltainen.



EU Ecolabel: FI/027/002

2. EU-ympäristömerkin tilannekatsaus

Viime vuonna Euroopan ympäristömerkinnällä oli aktiivinen toimintavuosi. Keväällä hyväksyttiin uusitut vaatimukset 7 tuoteryhmälle, jolloin tekstiilituotteiden, vuodepatjojen, koville lattiapäällysteiden, jalkineiden, majoituspalveluiden, leirintäaluepalveluiden ja pehmopapereiden vaatimukset uusittiin. Syksyllä hyväksyttiin arviointiperusteet kolmelle uudelle tuoteryhmälle: puiset huonekalut, puiset lattiapäällysteet ja tekstiiliset lattiapäällysteet. Tällä hetkellä on valmiit vaatimukset 26 tuoteryhmälle.

Myös käyttöoikeuksien määrä oli huimassa kasvussa. Tällä hetkellä EU-ympäristömerkki on myönnetty yli 1020 yritykselle. Eniten lupia on myönnetty Italiassa (332) ja Ranskassa (189). Suosituin tuoteryhmä on majoituspalvelut, jossa lupa on kohta 400 majoitusliikkeellä. Seuraavaksi suosituimmat ovat yleispuhdistusaineet ja tekstiilituotteet. Suomessa EU-Kukka on myönnetty nyt 10 yritykselle.

